

SPRAWOZDANIE GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W GRAJEWIE ZA ROK 2022 Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ ORAZ POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ W GMINIE GRAJEWO

I. Podstawa prawna do złożenia sprawozdania:

Zgodnie z art. 179. 1. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022. poz. 447 ze zm.), w terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Zadania w zakresie wspierania rodziny na terenie Gminy Grajewo realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie.

Do zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny - kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

II. Problem rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Gminę Grajewo zamieszkuje 5853 mieszkańców (dane statystyczne na koniec 2022 roku). Z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi oraz bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego boryka się 25 rodzin. Z tego w 12 rodzinach była prowadzona praca przez asystenta rodziny. Przyczyną negatywnych zjawisk jest bezrobocie, uzależnienia, przemoc, przestępczość, długotrwałe i ciężkie choroby, które powodują trudności w rodzinie. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny odbija się negatywnie na losach ich członków, a w szczególności na dzieciach. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w celu przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji oraz ochrona dzieci przed wszelkimi rodzajami przemocy, zaniedbaniami, brakiem należytej opieki ze strony rodziców, realizowane były przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie we współpracy z placówkami oświatowymi, PCPR, Sądem i kuratorami sądowymi,

dzielnicowym policji, Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Gminy Grajewo, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w Rodzinie Gminy Grajewo. Wszystkie działania miały na celu poprawę warunków życia dzieci w celu umożliwienia pozostania jak najdłużej ich w środowisku rodzinnym. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, udzielał rodzinom wsparcia finansowego, realizowanego w formie pieniężnej oraz niepieniężnej. Pomoc udzielana była ze względu na trudną sytuacją życiową przy spełnieniu ustawowego kryterium dochodowego.

III. Współpraca rodzin z asystentem rodziny.

Liczba rodzin, które korzystały ze wsparcia asystenta rodziny	Ogółem		12
	w tym:	zobowiązane przez sąd	1
Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta	Ogółem		12
	w tym:	poniżej 3 miesięcy	1
		powyżej 3 miesięcy do 12 miesięcy	1
		powyżej 12 miesięcy	10
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył współpracę	Ogółem		0
	w tym:	ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	0
		ze względu na osiągnięcie celów	0
		ze względu na brak efektów	0
Liczba rodzin, które korzystały z rodzin wspierających	Ogółem		0

W 2022 roku nie umieszczono dzieci w pieczy zastępczej w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej.

Koszty poniesione na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej w 2022r.

Wyszczególnienie	Kwota
Rodzina zastępcza (1 dziecko)	1960.00

Najważniejsze problemy, na które napotyka asystent rodziny w realizacji zadań.

Asystent rodziny podczas swojej pracy napotyka się z problemami, które wspólnie z rodziną rozwiązuje, m.in.: bezrobocie rodzica, przemoc w rodzinie, problemy zdrowotne występujące w rodzinie, uzależnienia, bezradność, strach przed zmianami, brak wiary we własne możliwości, stereotypowe myślenie, zbyt ryzykowane działania (np. zadłużanie się oraz nieprzemysłane pożyczki). Niski poziom umiejętności opiekuńczo-wychowawczych powoduje zasadność objęcia wsparciem rodziny przez asystenta.

Działania podejmowane przez asystenta rodziny.

Codzienna praca asystenta rodziny wiąże się z aktywnym wsparciem rodzin poprzez:

- wzmocnienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach oraz budowanie więzi rodzinnych,
- wsparcie rodzin w trudnych sytuacjach życiowych, przede wszystkim poprzez konsultacje o charakterze informacyjno-edukacyjnym,
- motywowanie rodzin do podjęcia działań na rzecz przezwyciężenia problemów i trudności życia codziennego,
- podniesienie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz gospodarowania budżetem domowym,
- motywowanie do zachowania oraz podejmowania abstynencji alkoholowej,

- motywowanie do rejestrowania się bezrobotnych rodziców do Powiatowego Urzędu Pracy w celu aktywnego poszukiwania pracy,
- motywowanie rodziców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- współpracę z instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze pomocy dziecku i rodzinie, tzn. z: Przedszkolem w Rudzie, Szkołą Podstawową w Białaszewie, Danówku, Wierzbowie, Zespołem Szkół w Wojewodzinie, Zespołem Szkół Specjalnych w Grajewie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Grajewie, KPP w Grajewie, Sądem Rejonowym w Grajewie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Grajewie.

Dodatkowo asystent rodziny w 2022 r. podnosił swoje kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi oraz z rodziną poprzez udział w szkoleniach oraz poprzez samokształcenie, pt.:

- Rola, zadanie i strategia pracy członków Zespołu Interdyscyplinarnego Grup Roboczych;
- Praca asystenta rodziny z rodziną wieloproblemową. Warsztaty kompetencji zawodowych.

Koszty poniesione na wynagrodzenie asystenta rodziny w 2022r.

Wyszczególnienie	Kwota
Koszty poniesione na wynagrodzenie asystenta rodziny bez pochodnych, w tym:	58.656,35
Finansowane z innych źródeł (dotacja)	3.000,00

IV. Działania podejmowane w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i Programu Wspierania Rodziny w Gminie Grajewo na lata 2022-2024 występowały w różnych formach wsparcia:

- 1. Pracownicy socjalni** prowadzili pracę socjalną, w tym na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny. Podejmowali działania w celu wnikliwego zbadania sytuacji socjalno-bytowych rodzin mających na utrzymaniu dzieci, a w szczególności rodzin dysfunkcyjnych celem objęcia ich pomocą w formie dożywiania w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”.
- 2. Punkt Konsultacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grajewie** udzielał bezpłatnej pomocy psychologicznej w oparciu o sporządzony harmonogram, ponadto osoby mogły skorzystać z pomocy psychologicznej we własnym środowisku.
- 3. Świetlice wiejskie** w Białaszewie, Białogładach, Boczkach-Świdrowo, Ciemnoszyjach, Grozimach, Kurejewce, Kurejwie, Popowie, Rudzie, Sojczynie Borowym, Szymanach, Wierzbowie, Wojewodzinie, Przechodach oraz w Kapicach zapewniały pomoc w formie opieki poprzez organizowanie czasu wolnego dla dzieci oraz młodzieży.
- 4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Gminy Grajewo:** finansowanie badań psychologiczno - psychiatrycznych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz dokonywanie opłat za wpisy w sprawach o skierowanie na przymusowe leczenie od alkoholu. GKRPA odbyła 10 posiedzeń, podczas których zajmowała się 12 sprawami o skierowanie na przymusowe leczenie od alkoholu, przeprowadzała rozmowy motywujące. Bieżąca wymiana informacji i doświadczeń w ramach współpracy realizatorami ustawy.
- 5. Urzędu Gminy Grajewo** analiza potrzeb dokonywana przez kierownictwo Urzędu Gminy Grajewo:
 - monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami w ramach działalności GKRPA we współpracy z GOPS w Grajewie, Policją, Sądem, Kuratorami, Szkołami i Biblioteką;

- realizacja świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym. Stypendia szkolne w okresie styczeń – czerwiec otrzymało 171 uczniów, zasiłki szkolne – 10 uczniów. W okresie wrzesień – grudzień stypendium szkolne otrzymało 143 uczniów oraz zasiłek szkolny otrzymał 1 uczeń;
- stypendia motywacyjne przyznane w ramach projektu „Wiedza kluczem do rozwoju” otrzymało 83 uczniów;
- wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne lub materiały ćwiczeniowe - zadanie było realizowane w trzech szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Grajewo. Do Szkoły Podstawowej w Białaszewie zakupiono łącznie 33 podręczników i 100 materiałów ćwiczeniowych. Do Szkoły Podstawowej w Danówku zakupiono łącznie 60 podręczników i 153 materiały ćwiczeniowe. Do Szkoły Podstawowej w Wierzbowie zakupiono 39 podręczników i 117 materiałów ćwiczeniowych. Kwota dotacji do zwrotu 169,53 zł;
- współpraca z Powiatem Grajewskim w zakresie organizacji punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Gminnej Bibliotece Publicznej Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie, który był czynny raz w tygodniu, w środy w godzinach 10.00-14.00.
- gmina Grajewo przeciwdziałała izolacji seniorów poprzez działalność świetlic wiejskich w 12 miejscowościach. Ponadto w miejscowościach Białaszewo, Ruda i Wierzbowo powstały kluby seniora w ramach projektu pn. „Klub Seniora w Gminie Grajewo”. Projekt dotyczy wsparcia i aktywizacji seniorów z terenu Gminy Grajewo poprzez zwiększenie liczby miejsc o 23 osoby w istniejącym Klubie Seniora w Rudzie, przy ul. Szkolnej 1 i jego filiach: w Białaszewie, przy ul. Lipowej 2 oraz w Wierzbowie 54. W projekcie uczestniczy 55 seniorów. W ramach projektu realizowane są zajęcia mające na celu zagospodarowanie czasu wolnego i aktywizację osób starszych w życiu społecznym. Seniorzy uczestniczą w warsztatach kulinarnych, plastycznych i rękodzieła jak również w zajęciach z zakresu profilaktyki zdrowotnej;
- gmina Grajewo w okresie od 01.03.2021 do 28.02.2023 r. roku realizuje projekt edukacyjny „Wiedza kluczem do rozwoju” zakładający wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej w szkołach podstawowych w Białaszewie, Danówku i Wierzbowie. W ramach projektu zrealizowane zostały zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia rozwijające, zajęcia z wykorzystaniem Technologii Informacyjno Komunikacyjnej, zajęcia z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, odbyły się dwa wyjazdy edukacyjne, w których łącznie uczestniczyło 328 uczniów. Zrealizowany został również program stypendialny, którym objęto 83 uczniów;
- 39 nauczycieli uczestniczyło w jednodniowych szkoleniach dot. neurodydaktyki, odkrywania i rozwijania talentów, budowania odporności psychicznej w świecie zmian oraz w zakresie metod nauczania i motywowania uczniów do nauki. W ramach projektu doposażone zostały pracownie przedmiotowe w pomoce dydaktyczne. 01.07.2021 r. - 31.08.2023 r.;
- projekt. „Rozwój e-usług w gminach Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego” Jednym z partnerów jest gmina Grajewo, która realizuje projekt w zakresie następujących zadań: wdrożenie nowych oraz modernizacja istniejących e-usług (podatki i opłaty lokalne) w Gminie Grajewo, wdrożenie e-usług opartych na systemach informacji przestrzennej oraz budowa systemu udostępniania w Gminie Grajewo, dostawa i uruchomienie platform informatycznych niezbędnych dla realizacji e-usług w Gminie Grajewo, szkolenia w Gminie Grajewo;
- przekazano środki finansowe miastu Grajewo na prowadzenie zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu w celu umożliwienia korzystania przez mieszkańców gminy Grajewo z programu edukacyjno-motywacyjnego;

- we współpracy z policją i organizacja pogadanek w szkołach podstawowych, przedszkolu i świetlicach wiejskich. Dodatkowo zorganizowano spotkania dot. uzależnienia od Internetu z 215 uczniami z kl. IV-VIII, które odbyły się w szkołach podstawowych w Białaszewie Danówku i Wierzbowie;
- współorganizowano 37 Światowe Dni Młodzieży Diecezji Łomżyńskiej, które odbyły się 19.11.2022 r. w Grajewie;
- zakupiono odbłaski dla uczniów w ramach akcji „Bezpieczna droga do szkoły”;
- ramach profilaktyki poprzez sport sfinansowano prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych w gminnych szkołach podstawowych. Realizowane były zajęcia z nauki pływania w ramach projektu Powszechnej Nauki Pływania „Umiem Pływać”, w których uczestniczyli uczniowie kl. III gminnych szkół podstawowych, w edycji wiosennej uczestniczyło 45 dzieci, a w edycji jesiennej również 45.
- współorganizowano imprezę promującą zdrowy styl życia „Dzień Dziecka w Wojewodzinie”. - zorganizowano III Mistrzostwa Szkół Podstawowych Gminy Grajewo w Piłce Nożnej w ramach gminnej profilaktyki poprzez sport.
- zorganizowano we współpracy z Gminną Biblioteką Publiczną Gminy Grajewo w Rudzie zajęcia kulturalno-profilaktyczne podczas ferii zimowych, w których uczestniczyło 22 dzieci.;
- współorganizowano Festyn Rodzinny, który odbył się w Przedszkolu w Rudzie;
- współorganizowano Piłkarską Majówkę w Popowie – turniej piłki nożnej dla dzieci;
- realizacja we współpracy z PUP w Grajewie robót publicznych, staży oraz prac społecznie użytecznych, mających na celu aktywizację zawodową mieszkańców gminy Grajewo, w tym pomoc rodzinom;
- gmina Grajewo zrealizowała projekt Granty PPGR - wsparcie dzieci i wnuków byłych pracowników PGR w rozwoju cyfrowym. Celem projektu było wsparcie rodzin popegeerowskich z dziećmi w zakresie dostępu do sprzętu komputerowego. W ramach projektu zostało zakupionych 25 szt. laptopów z programem antywirusowym. Komputery otrzymali uczniowie szkół podstawowych oraz średnich, których krewni w linii prostej pracowali w państwowych gospodarstwach rolnych;
- bieżące remonty świetlic wiejskich. Odnowiono i wyposażono kuchnie oraz sale pobytu dziennego w istniejących Klubach Seniora w Rudzie, Białaszewie i Wierzbowie.

6. Komenda Powiatowa w Grajewie prowadziła działalność profilaktyczną zgodnie z zapotrzebowaniem tematycznym zgłaszanym przez przedszkola i szkoły, świetlice, zespół interdyscyplinarny, instytucje oraz organizacje z terenu gminy:

- analiza potrzeb rodzin realizowana podczas bieżących czynności służbowych przez dzielnicowego rejonu służbowego nr 4;
- stała współpraca z pedagogami szkolnymi, asystentami rodzin oraz pracownikami socjalnymi;
- monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, chorobami, czy zaburzeniami psychicznymi, motywowanie do podjęcia terapii rodziców odbywa się podczas bieżących czynności służbowych przez dzielnicowego rejonu służbowego nr 4;
- dzielnicowy rejonu służbowego nr 4 podczas pełnionej służby obchodowej diagnozuje i wskazuje lokalne zagrożenia oraz kierunki działań profilaktycznych, inspirowane i współuczestniczy w przedsięwzięciach z zakresu profilaktyki społecznej we współpracy z innymi policjantami, jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi podmiotami poza policyjnymi;
- w grudniu 2022r. udzielono pomocy materialnej 1 rodzinie z ternu gm. Grajewo z inicjatywy dzielnicowego rejonu służbowego nr 4;

- bieżąca realizacja zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w pracach LZI, grupie roboczej oraz odwiedzin rodziny gdzie prowadzona jest procedura „NK”;

- spotkania profilaktyczne prowadzone przez dzielnicowego rejonu służbowego nr 4 oraz Zespół Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii WP KPP Grajewo;

- spotkania profilaktyczne prowadzone przez dzielnicowego rejonu służbowego nr 4 oraz Zespół Prewencji Kryminalnej, Nieletnich i Patologii WP KPP Grajewo. Bieżąca współpraca stosownie do zdefiniowanych potrzeb w ramach realizacji zadań ustawowych.

7. Sąd Rejonowy w Grajewie: zgodnie z art. 3 ust. 3 w/w ustawy zadania z zakresu wspierania rodziny realizowane są zgodnie z zasadą pomocniczości, zwłaszcza gdy przepisy ustawy przewidują możliwości zlecenia realizacji tych zadań poprzez organy jednostek samorządu terytorialnego:

- Sąd otrzymywał informacje z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie o udzielonej rodzinom, których dzieci umieszczone są w rodzinnej pieczy zastępczej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej, odpowiedniej pomocy;

- zadania określone w dołączonej do pisma tabeli nie dotyczą pracy sądu w ramach Programu Wspierania Rodziny w Gminie Grajewo. Praca z rodziną w poprawie wykonywania funkcji opiekuńczo – wychowawczych podejmują kuratorzy sądowi i sędzia rodzinny w ramach prowadzonych postępowań opiekuńczo – wychowawczych w sytuacji ingerencji sądu w zakres władzy rodzicielskiej.

8. Zespół Kuratorski Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Grajewie: kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, **związane z wykonywaniem orzeczeń sądu**. Stosownie do art.11.3 w/w ustawy kuratorzy sądowi są obowiązani do współpracy z właściwym samorządem i organizacjami społecznymi, które statutowo zajmują się opieką, wychowaniem, resocjalizacją, leczeniem i świadczeniem pomocy społecznej

w środowisku otwartym w związku z wykonywaniem ich ustawowych zadań. Kuratorzy sądowi wchodzi również w skład Zespołów Interdyscyplinarnych oraz mogą wchodzić w skład Grup Roboczych. Uwzględniając, że Grupy Robocze są tworzone w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach przewidziano udział fakultatywny kuratora, uzależniony od realizacji przez niego w tej rodzinie dozoru lub nadzoru.

9. Szkoła Podstawowa w Danówku: stale współpracuje z GOPS w Grajewie poprzez:

- przekazywanie informacji o zagrożeniach w środowiskach rodzinnych uczniów oraz sytuacji szkolnej uczniów na prośbę asystentów rodziny, sporządzanie informacji do Sądu Rejonowego

w Grajewie, informacji o postępach i trudnościach uczniów w szkole dla Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Grajewie;

- szczególne przypadki są także omawiane podczas narad dyrektora szkoły z pedagogami szkolnymi bądź całą Radą Pedagogiczną. Współpracuje w tym temacie także z policją;

- Szkoła poprzez wychowawców klas monitoruje sytuację dzieci z rodzin zagrożonych, przekazuje informację na ten temat do GOPS;

- wszyscy uczniowie, w stosunku do których stwierdzono konieczność udzielania pomocy z racji sytuacji finansowej są objęci programem dożywiania w szkole. Program ten finansowany jest przez GOPS Grajewo;

- organizowane są spotkania z doradcami pedagogicznymi i psychologicznymi dla zarówno rodziców jak i Rady Pedagogicznej szkoły jako tzw. wspólne posiedzenia rady pedagogicznej szkoły;

- w każdym roku szkolnym szkoła organizuje spotkania dla wszystkich rodziców uczniów naszej szkoły, na których to spotkaniach omawiane są problemy wychowawcze występujące wśród uczniów, zajęcia takie prowadzą specjaliści psychologowie i pedagodzy ustaleni we współpracy z Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach;
- podczas zajęć w ramach spotkań z wychowawcami rozmowy n/t roli rodziców, jaki jest wymarzony tata a jaka mama; Konkurs na prezentację w klasie VI p/t: „Mój dom rodzinny”; udział dzieci i rodziców w wolontariacie na rzecz pomocy dla Ukrainy, ZOL w Szczuczynie, Góra grosza;
- organizowanie wypoczynku wakacyjnego dzieci w ramach projektu ”Integracyjne wakacje”, funkcjonująca świetlica szkolna, która zapewnia opiekę nad dziećmi od godziny 7:00 do 15:15.

10. Szkoła Podstawowa w Białaszewie na bieżąco monitorowanie sytuacji rodzinnych uczniów przez dyrektora i wychowawców oraz pedagogów szkolnych:

- konsultowanie z Radą Pedagogiczną dokumentów przychodzących z GOPS-u dotyczących NK z obwodu szkolnego;
- obserwacja uczniów i zachowanie czujności w stosunku do rodzin budzących niepokój;
- konsultacje wychowawcze dla rodziców;
- dożywianie uczniów finansowane przez GOPS;
- współpraca z GOPS-em, z policją, strażą, pielęgniarką szkolną. monitorowanie przez nauczyciela będącego członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Grajewo (analiza NK);
- pomoc psychologiczno – pedagogiczna udzielana uczniom i rodzicom przez pedagoga szkolnego oraz pedagoga specjalnego, współpraca z PPP w Grajewie;
- udostępnienie rodzicom i nauczycielom materiałów dotyczących przemocy w bibliotece szkolnej, udostępnianie rodzicom i uczniom materiałów z zakresu profilaktyki na stronie internetowej szkoły;
- udział w programie edukacyjnym „Trzymaj Formę” organizowanym przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Polską Federację Producentów Żywności, dotyczący diety, aktywności fizycznej i zdrowia;
- prowadzenie zajęć świetlicowych, bibliotecznych profilaktycznych i rozwijających z pedagogiem szkolnym oraz zajęć sportowych;
- organizacja wycieczek i imprez szkolnych.

11. Zespół Szkół im. ks. Jana Krzysztofa Kluka w Wojewodzinie:

- przeprowadzenie ankiety wśród uczniów dotycząca problemów społecznych, w tym przemocy w rodzinie;
- prowadzone są rozmowy indywidualne pedagoga, wychowawcy z uczniami;
- Szkoła współpracuje z MOPS-em, GOPS-em, kuratorami i asystentami rodziny, Policją i PCPR, ze Szpitalem Ogólnym w Grajewie, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną;
- prowadzone są rozmowy indywidualne z rodzicami, uczniami. Pogadanki z młodzieżą nt. depresji, uzależnień. Prowadzony jest program profilaktyczny ARS- jak dbać o miłość?
- konsultacje pedagoga szkolnego z wychowawcami, nauczycielami, rodzicami i uczniami. Happeningi szkolne przeciwko alkoholizmowi, agresji, niktynizmowi;
- prowadzone są rozmowy indywidualne z rodzicami, uczniami. Rozmowy pedagoga, z kuratorami sądowymi;
- akcje Szlachetnej Paczki prowadzonej przez Wolontariat;
- przekazanie czterech laptopów na rzecz biednych rodzin od Fundacji Św. Mikołaja. Zwolnienie z opłat za zakwaterowanie i częściowo za wyżywienie uczennicy z rodziny w złym statusie materialnym. Zgłaszanie uczniów do stypendiów;
- w Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest oddelegowany jeden nauczyciel. Współpraca z kuratorami – pedagog, wychowawcy;

- ekspozycja komiksu pod hasłem „Przychodzi uczeń do prawnika”;
- holistyczne wsparcie uczennic w ciąży;
- prowadzone są pogadanki na godzinach wychowawczych, zajęcia wychowawcze, zajęcia warsztatowe w oparciu o filmy edukacyjne;
- pogadanki na wywiadówkach szkolnych wspierające rodziców w wychowaniu dzieci. Rozmowy pedagoga, wychowawców z rodzicami;
- realizacja projektu ARS – jak dbać o miłość?
- Szkoła udostępnia uczniom, przekazywane placówce ulotki tematyczne;
- w Szkole prowadzone są koła zainteresowań, wolontariat, Samorząd Uczniowski- akcje profilaktyczne.

12. Przedszkole w Rudzie na bieżąco są prowadzone obserwacje i analizy potrzeb rodzin dzieci uczęszczających do placówki (również sytuacji socjalnej):

- Przedszkole (pracownicy, nauczyciele) monitorują sytuacje rodzinne podopiecznych ze środowisk zagrożonych uzależnieniami i chorobami oraz złą sytuacją materialną;
- w przedszkolu prowadzona jest diagnoza deficytów;
- akcje informacyjne, udzielanie porad, wskazówek. Umieszczanie w widocznych miejscach ulotek, plakatów dotyczących możliwości uzyskania pomocy;
- dzieci zgłoszone przez rodziców do GOPS-u objęte były dożywianiem, miały refundowane obiady;
- rozmowy z rodzicami na temat możliwości otrzymania pomocy w sytuacjach występowania przemocy, gazetki informacyjne, ulotki;
- kontaktowanie się asystenta rodziny z wychowawcami dzieci, konsultacje na temat sytuacji dziecka i udzielanej pomocy;
- udzielanie informacji na tablicy ogłoszeń oraz podczas zebrań z rodzicami poruszanie tematów o wychowaniu bez przemocy;
- organizowanie warsztatów, konkursów o różnej tematyce mających na celu integrację dzieci i rodziców- warsztaty świąteczne;
- organizacja wyjazdów integracyjnych- wycieczek, uroczystości przedszkolnych, festyn rodzinny;
- organizacja zajęć dodatkowych w ramach projektu „Rozszerzenie oferty edukacyjnej Przedszkola w Rudzie” takich jak: zajęcia z języka angielskiego z elementami teatru, zajęcia komputerowe, kreatywne, matematyczno- przyrodnicze, logopedyczne, taneczne, gimnastyki artystycznej. Zaangażowanie rodziców do prac na rzecz przedszkola przy modernizacji placu zabaw;
- współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy Gminy Grajewo.

13. Szkoła Podstawowa w Wierzbowie:

- wykłady, warsztaty, broszury informacyjne, publikacje, stale kontroluje się sytuację rodzinną, rozwojową, emocjonalną uczniów oraz odpowiednio reaguje się w przypadku pojawiających się zmian zachowania. Pedagogizacja uczniów w temacie zmian rodzinnych zachodzących w życiu człowieka i ich efektów widocznych w zachowaniu pozwala na monitorowanie norm społecznych zachodzących w jednostce rodzinnej;
- pomoc psychologiczno – pedagogiczna w pełni funkcjonują co w szkole, jest wsparciem dla dzieci i rodzin z problemami występującymi w rodzinie. Placówka chętnie podejmuje trudne;
- na podstawie wewnątrzszkolnego programu wychowawczo – profilaktycznego Specjaliści posiadają narzędzia jak również metody opracowane na podstawie wsparcia wychowawczo- profilaktycznego, które są pomocą i wsparciem w rozwiązywaniu problemów, trudnych sytuacjach. Raz w miesiącu odbywają się spotkania Zespołów Specjalistów, którzy analizują

problemy starając się im zaradzić. Pedagogizacja rodziców/ opiekunów dzieci na temat konsekwencji sytuacji rozwodowej na psychice i zachowaniu młodego człowieka;

- placówka prowadzi również pedagogizację rodziców w celu uświadomienia im wpływu sytuacji rozwodowej na psychikę i zachowania młodego człowieka;

- w ramach współpracy z GOPS-em szkoła umożliwia spożywanie ciepłego posiłku. Jeśli wymaga tego sytuacja, to zapewnia się uczniom wsparcie psychologiczne. W tym celu zapraszana jest na spotkania osoby lubiane, cenione cieszące się autorytetem w środowisku lokalnym (wychowawcę i nauczyciela);

- nauczyciele w każdej chwili są otwarci na potrzeby uczniów gotowi do wysłuchania i pomocy. Zapewnia się wychowanków o dostępności, gdy tylko mają potrzebę czy chęć porozmawiania. Pozwala to na dodatkowe monitorowanie stanu psychologiczno-emocjonalnego

dzieci i młodzieży oraz to jak wyglądają jego relacje z rówieśnikami oraz wyniki szkolne;

- Rada Pedagogiczna przy współpracy z Radą Rodziców tworzy propozycję działań wychowawczo-profilaktycznych. Mają one na celu wspieranie pozytywnych wartości wyznawanych przez dzieci i młodzież szkolną, podjęcie działań interwencyjnych, by wpłynęły na zmianę aktualnego, niekorzystnego stanu wyznawanych wartości, itp.;

- w Szkole prowadzona jest działalność profilaktyczna, która ma działania edukacyjne dla rodziców/ opiekunów uczniów zwiększające ich kompetencje wychowawcze: spotkania z psychologiem bądź pedagogiem specjalizującym się w danym temacie, informowanie z jakimi konsekwencjami mogą się spotkać, w sytuacji, gdy dziecko nie zostanie zaznajomione z promowanymi, pozytywnymi wartościami społecznymi, pedagogizacja na temat zmian rozwojowych i wynikających z tego zmian systemu wartości, organizowanie warsztatów

w formie psychodramy podczas, których rodzice/ opiekunowie dzieci mogą przećwiczyć na sobie pewne, autentyczne zachowania dzieci z życia codziennego (praca w grupie np. 5-8 osobowej – 1 lub 2 osoby wcielają się, w postać rodzica/ rodziców i w rolę dziecka, udzielenie rodzicom/ opiekunom informacji na temat Poradni Rodzinnych, które specjalizują się

w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych, problemów wychowawczych w rodzinie oraz problemów małżeńskich, uświadomienie rodzicom/ opiekunom dzieci, jak ważną rolę odgrywa ich podejście oraz wyznawane przez nich wartości np. jeśli dziecko widzi jeden typ zachowania, a rodzic mówi coś co ma znaczenie przeciwne np.: „tak nie wolno robić”, daje dziecku sprzeczne sygnały;

- wzbogacenie uczniowskiej wiedzy na temat wartości oraz określenie ich znaczenia w życiu codziennym poprzez działania takie jak: warsztaty, eventy, happeningi, wyjścia do teatru/ filharmonii/ muzeum/ itp., kręcenie spotów reklamowych, zajęcia z psychodramy, zajęcia interaktywne, przygotowanie spektaklu, prezentacji, wywiadu z wybraną osobą, itp., e-lekcje, godziny wychowawcze, spotkania z psychologiem/ pedagogiem szkolnym, pracownikami PPP, doradcą zawodowym, zimowiska, obozy letnie, świetlica organizowane w szkole powalają na wczepienie pewnych wartości i norm społecznych..

14. Gminna Biblioteka Publiczna Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie organizuje czas wolny dzieciom wraz z rodzicami:

- pokazanie, że można spędzić ze sobą czas w miłej atmosferze w bibliotece grając w gry planszowe, czytając prasę czy dyskutując;

- pomaga przy odrabianiu lekcji;

- organizuje ferie i wakacje we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania problemów Alkoholowych przy Urzędzie Gminy Grajewo;

- udostępnia literaturę fachową i pomaga w wyszukiwaniu odpowiednich stron w Internecie.

15. Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Grajewo realizowało:

- projekt w ramach **Programu Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 [POPŻ] współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym**. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana była do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych (posiłków) i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej oraz poziomem dochodów odniesionych do procentowej wartości odpowiedniego kryterium dochodowego określonego w tej ustawie), stanowiąc systematyczne wsparcie. Pomoc udzielana była w postaci artykułów spożywczych, które były przekazywane osobom najbardziej potrzebującym bezpłatnie.

- projekt pn. „Żółty talerz” finansowany przez Kulczyk Foundation. Stowarzyszenie pozyskało środki, w ramach których w świetlicach wiejskich na terenie Gminy Grajewo odbywały się zajęcia kulinarne dot. zdrowego odżywiania. Ponadto w okresie wakacyjnym zamawiane były również posiłki cateringowe. Żółty Talerz to program wsparcia systemu żywienia dzieci stworzony przez Kulczyk Foundation poprzez działanie tam, gdzie konkretne dziecko siada do posiłku: w stołówce, w świetlicy.

16. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie w ramach wzajemnej integracji wszystkich opiekunów zastępczych i dzieci zorganizowało:

- gmina Grajewo współfinansowała pobyt 1 wychowanka w instytucjonalnej pieczy zastępczej;

- w dniu 26.04.2022 r. przeprowadzono konferencje - spotkanie z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej, zespołów interdyscyplinarnych podczas którego omówiono zadania na rzecz rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie grajewskim, promowano idee rodzicielstwa zastępczego, przekazano ulotki do lokalnych instytucji;

- osobom zainteresowanym rodzicielstwem zastępczym, udzielano niezbędnych informacji zarówno telefonicznie, jak i podczas bezpośredniego kontaktu w Centrum;

- działaniami PCPR w Grajewie na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej objęte były 19 rodzin zastępczych (z tego 13 spokrewnionych, 5 niezawodowych, 1 rodzinny dom dziecka w których przebywało łącznie 38 dzieci, ponadto w placówkach opiekuńczo – wychowawczych przebywało 15 dzieci z terenu powiatu. Poza terenem powiatu w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało łącznie 11 dzieci pochodzących z naszego powiatu. Zgodnie z ustawą rodziny otrzymują świadczenia pieniężne, dodatki wychowawcze i inne, a także współpracują stale z 2 koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej;

- realizowano „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Grajewskim na lata 2021-2023” obowiązujący zgodnie z Uchwałą Nr XL/198/21 Rady Powiatu Grajewskiego z dnia 23 marca 2021 r.;

- z pomocy korzystało 10 osób usamodzielnianych, które opuściły rodziną i instytucjonalną pieczę zastępczą. W/w wychowankom udzielano pomocy na kontynuowanie nauki oraz jednorazową pomoc na zagospodarowanie i pomoc na usamodzielnienie;

- w ramach wzajemnej integracji wszystkich opiekunów zastępczych i dzieci zorganizowano: szkolenia dla rodzin zastępczych z terenu powiatu grajewskiego: „Rozwój emocjonalny dziecka” oraz "Zaburzenia emocjonalne u dzieci młodzieży" przeprowadzone przez psychologa Annę Grabowską. W 2 szkoleniach uczestniczyło 16 rodzin zastępczych;

- udzielano poradnictwa psychologicznego i prawnego przez specjalistów według ustalonego grafiku dyżurów, a także poradnictwa socjalnego w ramach kompetencji pracowników PCPR. Od osób korzystających z ww. porad nie jest wymagane podanie miejsca zamieszkania w związku z czym nie jest możliwe wskazanie liczby osób z terenu gminy Grajewo korzystających z poradnictwa. W czasie porad socjalnych i psychologicznych pracownicy

PCPR i psycholog promowali mediacje rodzinne, jako formy rozwiązywania sytuacji konfliktowych;

- na terenie gminy Grajewo zamieszkiwała 1 rodzina zastępcza spokrewniona, w której łącznie przebywało 1 dziecko z terenu powiatu ełckiego.

17. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grajewie z usług Poradni skorzystało 773 dzieci i młodzieży. Wykonano 651 diagnoz psychologicznych, 463 diagnozy pedagogiczne, 180 osób korzystało z terapii logopedycznej. Na terenie Poradni prowadzono zajęcia terapeutyczne dla dzieci z autyzmem, terapie psychologiczne. Wydano 85 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, 45 orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego, 260 opinii (dostosowanie wymagań edukacyjnych, zezwolenia na zatrudnienie młodocianego, objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole przedszkolu, specyficznych trudnościach w nauce, zindywidualizowanej ścieżki kształcenia:

- 204 uczniów uczestniczyło w zajęciach związanych z trudnościami adaptacyjnymi;
- 46 uczniów uczestniczyło w zajęciach z zakresu profilaktyki uzależnień;
- 16 uczestniczyło w zajęciach o charakterze terapeutycznym.
- 343 dzieci uczestniczyło w badaniach przesiewowych mowy (ogółem)
- Pomoc udzielona nauczycielom: konsultacje - 36 osób, warsztaty - 10 osób
- Pomoc udzielona rodzicom: prelekcje, wykłady - 37 osób, porady - 104 osób.

18. Poradnia Zdrowia Psychicznego w Grajewie:

- pracownicy Poradni uczestniczyli w spotkaniach z przedstawicielami innych instytucji działających na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży - 17 spotkań;
- uczestniczyli w Radach Pedagogicznych w charakterze konsultanta - doradcy - 2 spotkania;
- wspieranie rodzin w miejscu ich zamieszkania przez Zespół leczenia środowiskowego, w którego skład wchodzi psychologowie, terapeuci środowiskowi, pielęgniarki oraz lekarze psychiatrzy;
- podpisanie porozumień ze szkołami, które sukcesywnie współpracują w zakresie organizowania spotkań psychologów z dziećmi i młodzieżą;
- udzielanie pomocy psychologicznej dzieciom, młodzieży oraz ich rodzicom w Poradni psychologicznej dla dzieci i młodzieży tutejszego Szpitala;
- wspieranie rodziców i opiekunów dzieci przebywających w Oddziale dziecięcym, poprzez rozmowę z personelem.

Podsumowanie.

Dokonujące się zmiany, postęp oraz szybsze tempo życia niosą za sobą wiele pozytywnych skutków, ale też pogłębiają wiele negatywnych zjawisk takich jak bezrobocie, uzależnienia, przestępczość, przemoc itp., które powodują trudności w rodzinach. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami:

- rodziny wymagające wsparcia miały zapewnioną pomoc materialną oraz rzeczową;
- dzieci były objęte dożywianiem;
- sytuacja rodzin dysfunkcyjnych była monitorowana;
- zapewniono rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcie asystenta rodziny;
- zapewniona została pomoc dla osób doznających przemocy;
- zapewniona została specjalistyczna pomoc psychologiczna, z której skorzystało 8 rodzin, w tym 25 osób w rodzinie;
- zapewnione zostało bezpłatne poradnictwo prawne.

Uchwałą Nr 224/XXXVI/21 Rady Gminy Grajewo z dnia 9 grudnia 2021 r. został przyjęty Program Wspierania Rodziny w Gminie Grajewo na lata 2022 -2024, który

wyznacza cele oraz kierunki działań, w celu udoskonalania oraz rozwijania skutecznych form wspierania rodziny.

Cel główny Programu: Kompleksowa pomoc rodzinom z dziećmi we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania społecznego oraz tworzenie sprzyjających temu warunków. Założenia programu były realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

w Grajewie oraz wszystkie instytucje i organizacje zobligowane do podejmowania działań na rzecz dziecka i rodziny. Natomiast odbiorcami programu były rodziny zamieszkałe na terenie gminy Grajewo, doświadczające problemów w obszarze ubóstwa, choroby, trudności opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Program w swoich założeniach dąży do dostarczenia narzędzi dla prawidłowego funkcjonowania rodzin, udzielania wsparcia oraz pomocy rodzinie znajdującej się w kryzysie, a także wspierania kadr pracujących w tym obszarze na terenie gminy Grajewo.

V. Potrzeby związane z realizacją zadań w zakresie wspierania rodziny i w systemie pieczy zastępczej.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny skutkuje szczególnie negatywnie na losach dzieci, jak i całej społeczności. Instytucje oraz służby zobligowane są do wspierania rodziny i podejmowania działań mających na celu organizowanie różnych form wsparcia na ich rzecz.

W związku z koniecznością zabezpieczenia potrzeb w zakresie pomocy rodzinom z dziećmi, które wymagają wsparcia na terenie Gminy Grajewo niezbędne jest:

- zwiększenie wiedzy o rodzinach zagrożonych kryzysem i skuteczności udzielanej pomocy poprzez podejmowanie interdyscyplinarnych działań;
- wspieranie rodziny poprzez pomoc w zapewnianiu odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem;
- organizowanie różnych form wsparcia asystenta rodziny;
- zapewnienie odpowiednich warunków pracy oraz bezpieczeństwa.
- zapewnienie środków finansowych w budżecie gminy na realizację wspierania rodzin (w tym: na wynagrodzenia asystentowi rodziny, na utrzymanie dzieci przebywających w rodzinach zastępczych oraz kierowanych do pieczy zastępczej).

Tylko wtedy można zwiększyć szanse rodzinom na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

Grajewo, dn. 01.03.2023r.

KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Grajewie

mgr Małgorzata Marchiel